

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Број: 6/0-02-581/2014-5

Датум: 8. октобар 2014. године

Београд

На основу члана 35 став 2 и члана 62 став 2 Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13 – у даљем тексту: Закон) и одлуке Савета Комисије за заштиту конкуренције са 196. седнице одржане 18. септембра 2014. године, председник Комисије за заштиту конкуренције дана 8. октобра 2014. године, доноси следећи

ЗАКЉУЧАК

I НАСТАВЉА СЕ ПОСТУПАК по службеној дужности покренут на основу Пријаве концентрације друштава Alitalia – Compagnia Aerea Italiana S.p.A., италијански авио-превозник са седиштем у Piazza Almerico Da Schio s.n.c., 00054 Fiumicino, Рим, Италија, ПДВ број 02500880121 под регистрационим бројем (у Регистру економских и административних информација – РЕА) РМ (RM) – 1225709 и Etihad Airways P.J.S.C., јавног акционарског друштва основаног Емиратским декретом бр. 1 из 2003. године у Емирату Абу Даби, у Уједињеним Арапским Емиратима, чије је регистровано седиште пословања на адреси New Airport Road, P.O. Box 35566, Абу Даби, Уједињени Арапски Емирати, под привредним идентификационим бројем СН – 1002105, која настаје стицањем заједничке контроле од стране ових подносилаца Пријаве у смислу члана 17. Закона, над Новом Алиталиом, новооснованим зависним друштвом Алиталиа, путем уписа акција, ради испитивања да ли намеравана концентрација испуњава услове дозвољености у смислу члана 19 Закона о заштити конкуренције, односно да ли би њеним спровођењем дошло до ограничавања, нарушавања или спречавања конкуренције на тржишту Републике Србије или његовом делу, а нарочито ако би то ограничавање, нарушавање или спречавање било резултат стварања или јачања доминантног положаја.

II ПОЗИВАЈУ СЕ СВА ЛИЦА која располажу подацима, исправама или другим релевантним информацијама које могу допринети утврђивању релевантног чињеничног стања у овом поступку да исте неодложно доставе Комисији за заштиту конкуренције на адресу Кнегиње Зорке бр. 7, Београд.

III УТВРЂУЈЕ СЕ ОБАВЕЗА подносиоцима Пријаве концентрације – друштву Alitalia – Compagnia Aerea Italiana S.p.A., из Италије и друштву Etihad

Airways P.J.S.C. из Уједињених Арапских Емирата да уплати накнаду предвиђену у члану 2 тачка 7 Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 49/2011) за издавање решења о одобрењу концентрације у испитном поступку у износу од 50.000,00 (словима: педесетхиљада) ЕУР или одговарајућу динарску противвредност тог износа по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан уплате, с тим што се у њу урачунава већ уплаћени износ након подношења Пријаве и **НАЛАЖЕ СЕ** подносиоцу Пријаве да преостали износ обавезе у висини од 25.000,00 (словима: двадесетпетхиљада) ЕУР уплати на девизни рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Народне банке Србије број 500100-100128977, ибан број RS35908500100012897798 са позивом на број 6/0-02-581/2014 или његову одговарајућу динарску противвредност на рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Управе за трезор Министарства финансија Републике Србије, број 840-880668-16 са позивом на исти број, по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан уплате, у року од 3 (словима: три) дана од дана пријема закључка. Одмах по уплати преосталог износа накнаде подносилац Пријаве концентрације је дужан да Комисији за заштиту конкуренције достави доказ о извршеној уплати.

IV Овај закључак се објављује у „Службеном гласнику РС” и на интернет страни Комисије за заштиту конкуренције.

Образложење

Alitalia – Compagnia Aerea Italiana S.p.A., је италијански авио-превозник са седиштем у Piazza Almerico Da Schio s.n.c., 00054 Fiumicino, Рим, Италија, (у даљем тексту: Алиталиа или Стара Алиталиа) и Etihad Airways P.J.S.C., јавно акционарско друштво чије је регистровано седиште пословања на адреси New Airport Road, P.O. Box 35566, Абу Даби, Уједињени Арапски Емирати, (у даљем тексту: Етихад или заједно Алиталиа и Етихад – подносиоци пријаве) поднели су Комисији за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) дана 26. августа 2014. године, Пријаву концентрације заведену под бројем: 6/0-02-581/2014-1 (у даљем тексту: пријава). Предметна концентрација настаје стицањем заједничке контроле горе наведених друштава у смислу члана 17. Закона, над новооснованим друштвом Нова Алиталиа које ће бити контролисано од стране друштава Стара Алитала и Етихад. Пријава је поднета преко пуномоћника Богдана Гецића, Милана Самарцића, Марије Орешки Томашевић и Радована Грбовића, адвоката из адвокатске канцеларије Самарцић из Београда, Краља Петра бр. 18.

Прегледом садржаја достављене пријаве, од стране Комисије су утврђене одређене мањкавости у односу на прописом дефинисан садржај и начин подношења пријаве концентрације. Подносилац је о утврђеном чињеничном стању на ове околности, обавештен од стране Комисије, а у остављеном року поступио је у свему сагласно налогу Комисије за допуну предметне пријаве. Допуна је примљена у Комисију 30. септембра 2014. године и садржи све елементе који је

чине потпуном. Комисија констатује да је овом допуном подносилац пријаве отклонио и одређене техничке грешке и пропусте садржане у иницијалном поднеску. На тај начин Комисија је закључила да је пријава потпуно и квалитетно припремљена у свим својим деловима.

Предложена трансакција односи се на стицање од стране Етихада 49% акција у новооснованом зависном друштву Нова Алиталиа у коме ће Стара Алиталиа имати 51% акција. Све одлуке акционара друштва Нова Алиталиа, доносиће се од стране његових чланова принципом заједничког одлучивања. То значи да ће у управљању новооснованим друштвом од стране његових оснивача, бити примењен систем консензуса, као доминантан модел одлучивања. У том смислу Етихад ће вршити заједничку контролу над друштвом Нова Алиталиа са његовим номинално већинским акционаром – Стара Алиталиа. Кроз поседовање права вета на одређене одлуке, Етихад ће обезбедити уобичајену заштиту права мањинских акционара.

Увидом у део достављене документације који се тиче висине остварених прихода Алиталие и Етихада, како на глобалном (светском) тако и на националном нивоу у претходној пословној години, утврђено је да су вишеструко премашени законски прагови за подношење пријаве. Због испуњености финансијских услова из члана 61 Закона, закључено је да у конкретном случају постоји обавеза подношења пријаве концентрације Комисији, ради издавања одобрења за њено спровођење.

Алиталиа је италијански авио-превозник са основним аеродромом Фјумићино, у Риму, која се претежно бави ваздушним превозом путника. Поред тога Алиталиа је активна у областима ваздушног карга, земаљског опслуживања и ремонта (ОПР) и летачке обуке. Капитал ове компаније је у власништву више учесника на тржишту међу којима су Intesa Sanpaolo, Poste Italiane, UniCredit, IMMSI, Atlantia, Air France –KLM и други.

Етихад је национални авио-превозник из Уједињених Арапских Емирата који је у потпуном власништву Владе Абу Дабија. Етихад се претежно бави пружањем услуга у сектору ваздушног превоза путника и ваздушног карго превоза. Поред тога овај авио-превозник бави се и пружањем услуга у областима одржавања, поправке, земаљског опслуживања и ремонта (ОПР), летачке обуке, кетеринга, организовањем путовања, програма лојалности и управљањем дестинацијама (услуге резервације путовања) и друго. У ваздушном превозу путника Етихад преко свог основног аеродрома у Абу Дабију нуди редовне кратколинијске и средњелинијске летове унутар Блиског истока (Бахреин, Ријад, Каиро, Техеран, Делхи) као и интерконтиненталне летове ка Северној Америци, Европи, Африци, Аустралији и Азији. Ова компанија у својој понуди има и неке традиционалне туристичке дестинација као што су Малдиви, Сејшели, Кипар и др. Поред тога, Етихад тренутно има code-share уговоре са више компанија у свету. Овај авио-превозник тренутно има флоту од 92 путничка авиона, а мрежа путничких линија са састоји од 103 дестинације у 63 земље. На основу уговорног односа између Италије и Уједињених Арапских Емирата, Етихад може да пружа

редовне услуге авио-превоза између аеродрома у УАЕ и Римског и/или Миланског аеродрома, али не и између самих италијанских аеродрома или између аеродрома који се налазе унутар Европске уније. Од средине јула 2014. године, Етихад тренутно има директне летове до/из Италије на рутама Абу Даби до Милана и Абу Даби до Рима.

Из перспективе пословања са повезаним капиталом Етихад има заједничку контролу са Владом Републике Србије над друштвом Air Serbia. Ово домаће друштво поред других дестинација саобраћа на само две директне руте (између полазног и слетног аеродрома нема међуслетања), које се преклапају са Алиталиом и то: Београд-Рим и Београд-Милано и две руте које се индиректно преклапају: Београд-Брисел и Београд-Мадрид.

Реализација предложене трансакције подразумева да ће Алиталиа у Нову Алиталиу пренети скоро сву имовину и неке обавезе повезане са тренутним Алиталиним активностима у погледу ваздушног саобраћаја, запослених, ваздухоплова, ствари и права, уговора, повезаних друштава (укључујући ту и Алиталиа Лојалти), „Alitalia“ жиг и сва са њим повезана права интелектуалне својине, изузев одређених права и обавеза (ово укључује непознате и/или потенцијалне обавезе за које ће Алиталиа остати у потпуности одговорна). Након оснивања друштва Нова Алиталиа и по завршетку преноса имовине, и других – по структури претходно опредељених чинилаца у новоосновано друштво, остатак привредног друштва ће постати друштво Стара Алиталиа. Стара Алиталиа је једини (100%) члан Alitalia Loyalty S.p.A. које је посебно правно лице у потпуности посвећено управљању и развоју Алиталиног програма лојалности, под називом „MilleMiglia Programme“, који ће такође бити пренет у Нову Алиталиу.

Комисија констатује да предметна пријава, између осталог садржи и навођење свих облика присутности како једног, тако и другог подносиоца пријаве (Алиталиа и Етихад) на тржишту Републике Србије, о чему су достављене потпуне информације, које чине садржај списка предмета.

Током предстојећег испитног поступка, Комисија ће у делу пријаве који се односи на предлог дефиниције релевантног тржишта производа, оценити потребу и оправданост његовог третирања и анализирања, на начин и у обиму како је то предложено од страна подносилаца пријаве. Реч је о томе да су подносиоци пријаве за потребе дефинисања релевантног тржишта пошли од укупне структуре услуга преко којих је сваки од два подносиоца ове пријаве, присутан на појединим специфичним тржиштима у Републици Србији. Далеко шире поље оваквих активности – услуга, у Србији „покрива“ Етихад, него што је то случај са Алиталиом. Из напред наведених разлога, Комисија ће током овог испитног поступка утврдити да ли је за оцену ефеката ове концентрације, потребно дефинисати и анализирати чак седам посебних релевантних тржишта производа/услуга, како су иста предложена од стране подносилаца пријаве. Комисија је сагласна са ставом подносилаца пријаве, изнетим у самој пријави, а којим се одређује обим и садржај активности преко кога је сваки од учесника ове

концентрације присутан на нашем националном тржишту. Конкретно, Етихад је на нашем националном тржишту учесник на сваком од седам кандидованих и појединачно опредељених релевантних тржишта производа/услуга на тржишту Републике Србије, Истовремено на тржишту Републике Србије Алиталиа је учесник само у домену пружања услуга ваздушног превоза путника, услед чега се ова два друштва преклапају само у оној „зони“ својих активности која обухвата путнички ваздушни саобраћај. Из тих разлога Комисија ће своју пажњу у предстојећем испитном поступку фокусирати на онај део активности учесника концентрације, у коме постоји њихово међусобно преклапање, а то се управо догађа на тржишту ваздушног превоза путника, односно на појединим конкретним међународним летовима са поласком из Београда. То су летови на којима су активни, односно на истима учествују кроз пружање својих услуга и Air Serbia и Алиталиа. Преко равноправног сувласничког удела у овим друштвима од стране Етихада (по 49% Етихад има и у Air Serbia, колико ће након реализовања предметне трансакције имати и у друштву Алиталиа), проистичу и права заједничког управљања истог друштва (Етихада) како над Air Serbia, тако и над Алиталиом. На тај начин се индиректно, преко сувласништва над ова два авио превозника, и Етихад може сматрати учесником на даље дефинисаним конкретним релевантним географским тржиштима.

Комисија ће у дефинисању релевантног географског тржишта за потребе овог поступка, остати доследна свом ранијем ставу исказаном у поступцима о којима је одлучивала из области ваздушног саобраћаја, а при чему је суштина таквог става да линије летова представљају релевантно географско тржиште, које је дефинисано приступом, односно одређено применом принципа „место поласка/место доласка“.

Комисија прихвата предлог садржан у пријави, а према коме се као релевантно географско тржиште дефинишу четири линије летова, по критеријуму постојања преклапања између Air Serbia и Алиталие и то на доле наведеним правцима (линијама летова) – сви са поласком из Београда. У односу на те линије летова, Комисија ће извршити процену потенцијалних ефеката ове концентрација на српском тржишту. Реч је о два директно -директна преклапајућа лета, на којима су активни како Алиталиа, тако и Air Serbia. При томе, први од њих односи се на линију лета Београд-Рим, а други на линију лета Београд-Милано. Следећа линија лета коју су подносиоци пријаве означили као ону на којој постоји преклапање релевантних учесника, јесте један директно-индиректан лет (место поласка – Београд, место доласка – Брисел). У лету за Брисел са поласком из Београда, Алиталиа „иде“ индиректно – преко Милана, а Air Serbia исту линију „покрива“ и директним летом. Коначно, као последњу линију лета на којој постоји преклапање, подносиоци пријаве наводе лет из Београда за Мадрид (који називају индиректно-индиректни) и на којој линији и Алиталиа и Air Serbia нуде само индиректне летове (са међуслетањем у некој од европских дестинација – на путу до крајње – долазне тачке, овде Мадрида).

Комисија констатује да је за сваки од претходно опредељених летова, достављен садржајан статистичко-информативни приказ ситуације, укључујући и табеларне форме са одговарајућим релевантним подацима и то за 2011., 2012., 2013. и 2014. годину. Достављени фонд информација, укључује податке о укупном броју превезених путника на свакој од ових линија. Уз то, дат је и приказ распоређивања тог (укупног) броја по појединим превозницима, који су у датом периоду посматрања, били учесници на конкретним линијама летова.

Током предстојећег испитног поступка, Комисија ће испитати и проверити исправност свог прелиминарног става, према коме се далеко најјачи ефекат спровођења пријављене концентрације очекује на линији Београд-Рим. Ово у смислу врло високих тржишних удела, које би на овој линији након спровођења концентрације, достизали Air Serbia и Алиталиа. Комисија констатује да је и до сада тржишни удео релевантних учесника на овом правцу лета (током периода оцењивања, односно за последње четири године), био константно висок (гледано по полугодиштима – летња-зимска сезона летења) и кретао се у интервалу од /60-70/%¹ (колико је тај удео износио у полусезони зима 2011/2012), до /90-100/% (полусезона лето 2013). Овде изнете податке доставили су сами подносиоци пријаве. На основу њихове досадашње анализе, Комисија је утврдила као индикативни показатељ да су периоди најнижих тржишних удела, биле управо оне сезоне у којима су своју активност на овој линији, одржавале неке од ниско тарифних авио превозничких компанија (тзв. Low Cost Carrier-LCC). Оне су у периодима своје активности на линији Београд-Рим, извесно стварале одређени конкурентски притисак. То се и догодило током три полусезоне (лето 2011, зима 2011/2012 и лето 2012), када је из Београда за Рим летео нискотарифни Wizz Air. Ова компанија је у сваком од наведених периода, према подацима који су садржани у самој пријави, учествовала у укупном броју превезених путника са /20-30/% до /30-40/%. Чим је Wizz Air напустио релевантно географско тржиште, односно лет Београд –Рим, (од зиме 2012/2013), заједнички удео Алиталие и Air Serbia у наредне три полусезоне износио је /90-100/% и /90-100/%. На ово релевантно географско тржиште од лета 2014. године, укључује се друга нискотарифна авио компанија (Easy Jet), која одмах по свом старту на овом тржишту остварује удео од /30-40/%, а Комисија ће испитати и утврдити какви су даљи пословни планови ове LCC везани за њено дуже учествовање у превозу путника на овом путном правцу.

У смислу констатованог и повременог присуства одређених нискотарифних компанија на линији Београд-Рим, Комисија ће током предстојећег испитног поступка проверити да ли ценовну политику Air Serbia и Алиталие на летовима Београд-Рим, карактеришу константне цене лета у свим данима током недеље. При томе се мисли на непромењене цене лета и у оним данима у којима на овој линији своје летове обављају и поједини нискотарифни превозници као једини конкуренти. На основу расположиве документације коју су доставили подносиоци пријаве, Комисија је констатовала да је карактеристично краткорочно задржавање оваквих (ценовно атрактивних) компанија на анализираној линији лета. Током

¹ Акт садржи заштићене податке. Заштићени подаци приказани су ознаком [...] или у распону који Комисија сматра одговарајућим начином заштите.

предметног поступка, Комисија ће испитати и утврдити разлоге таквом њиховом пословном понашању. У том смислу од самих Low Cost Carrier компанија, Комисија ће затражити да доставе и образложе мотиве свог претежно краткорочног наступања на конкретним линијама лета. На тај начин Комисија ће утврдити да ли је ово питање искључиво ствар пословне политике превозника, или је последица политике домицилних (одлазних) аеродрома, према нискотарифним компанијама, а која је за њих као таква неприхватљива. Такође, Комисија ће од ове врсте превозника затражити да потврде, или негирају тачност навода које је подносилац доставио у пријави. Наиме, према истима LCC компаније могу врло брзо ући на одређено тржиште, или се лако пребацити и усмерити своје капацитете са једних на друге путне линије и то у врло кратком року.

Оцена је Комисије да из саме пријаве није довољно јасан поступак добијања слотова на путним линијама у односу на које постоји интерес за улазак на исте од стране нискотарифних компанија. Конкретно, утврдиће се да ли су у том смислу LCC компаније равноправне са осталим ваздухопловним компанијама. Комисија ће на основу садржаја и суштине примљених одговора по овом питању, оценити и прихватљивост тврдње из пријаве, према којој „београдски аеродром није аеродром са ограниченим капацитетима“. У допуни пријаве од 30. септембра 2014. године, Комисији су од стране подносилаца достављена додатна објашњења везана за претходно наведену квалификацију. Том приликом достављена је идентификација европских аеродрома који послују са ограниченим капацитетом. Комисија ће током предстојећег поступка од Аеродрома Никола Тесла у Београду захтевати изјашњење и на околности постојања или не постојања ове врсте ограничења, односно потврду постојања могућности за даљи слободан улазак на ово тржиште.

Током предметног поступка, Комисија ће се обратити и неким другим LCC авио превозницима, (нпр. Vueling), који су према наводима подносилаца пријаве, током последњих пар година повећали број летова за Рим из различитих европских градова (тренутно немају летове на линији Београд-Рим, али би са организацијом истих према информацијама садржаним у пријави могли веома лако да отпочну). Сви обезбеђени одговори по горе наведеним питањима биће коришћени за потребе утврђивања да ли се LCC компаније могу сматрати правим конкурентима у ваздушном превозу путника на линији Београд-Рим. Биће испитано колико се конкуренција по овом основу може сматрати стабилном, или је она само повремено обележје конкретне путне линије, са различитим интензитетом и временом трајања конкуренције на истом.

За потребе утврђивања потпуно прецизног стања ствари на линији Београд-Милано, Комисија ће извршити проверу навода подносилаца пријаве у односу на тренутне активности Алиталие на овом путном правцу. Наиме, пријава садржи констатацију подносилаца да Алиталиа после полусезоне – зима 2012/2013, више нема у понуди директне летове из Београда за Милано. Даље се наводи да се учешће ове компаније на линији Београд-Милано тренутно састоји само у понуди места на директном Codeshare лету са Air Serbia. Као доминантног „играча“ на овој линији, подносиоци пријаве су навели компанију Easy Jet, која ову путну линију

последњих око годину и по дана „покрива“ са четири лета недељно и на тај начин достиже удео на овој линији за 2014. годину, од око /50-60%. Будући да оваква тврдња ничим није документована, Комисија ће током испитног поступка од компаније Easy Jet затражити да се о истој изјасни. У том смислу од ове компаније ће се захтевати да достави процену везану за очекивани период свог учествовања у ваздушном превозу путника на линији Београд-Милано. Уколико су такве процене садржане у пословним плановима овог авио превозника, од њега ће се затражити да се изјасни о чиниоцима који на то опредељујуће утичу.

Преостале две линије преклапања на које је претходно указано (летови из Београда за Брисел и Мадрид), у овом тренутку се на основу података са којима се располаже, не сматрају „проблематичним“ путним линијама, на основу достављених индикатора стања на свакој од њих. То ће детаљније бити испитано током предметног испитног поступка. У том смислу биће извршена провера свих параметара које су приложили подносиоци пријаве, а на основу којих је извршена процена стања и изведен закључак о томе да исте не стварају „Competition concerns“.

На основу анализе пријаве и достављене документације, комплексности наведене трансакције као и појединачне снаге учесника (Алиталиа и Етхад) која је утврђена за релевантне путне правце, Комисија је оценила да су испуњени услови за поступак испитивања предметне концентрације по службеној дужности у смислу одредаба члана 62 став 2, а у вези са чланом 19 Закона.

У члану 19 Закона прописано је да су концентрације учесника на тржишту дозвољене, осим ако би значајно ограничиле, нарушиле или спречиле конкуренцију на тржишту Републике Србије, а нарочито ако би то ограничавање, нарушавање или спречавање било резултат стварања, или јачања доминантног положаја.

Члан 62 став 1 Закона, између осталог, предвиђа да Комисија може спровести испитивање концентрације ако основано претпостави да та концентрација не испуњава услове дозвољености из члана 19 овог закона.

Члан 62 став 2 Закона предвиђа да уколико се током поступка испитивања пријаве концентрације утврди да су испуњени услови за поступак испитивања по службеној дужности из става 1 овог члана, поступак ће се наставити по службеној дужности на основу закључка који доноси председник Комисије.

Према одредбама члана 62 Закона одлучено је као у ставу **I** диспозитива.

Према одредбама члана 35 став 2 Закона одлучено је као у ставу **II** диспозитива.

Према одредбама члана 65 став 5 Закона одлучено је као у ставу **III** диспозитива.

Према одредбама члана 40 Закона одлучено је као у ставу **IV** диспозитива.

На основу претходно наведених разлога, одлучено је као у диспозитиву.

Поука о правном леку:

Против овог закључка није дозвољена посебна жалба.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Весна Јанковић